

Učiteljski Tovariš

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Ob štiridesetletnici. — „Slomškarji“, čujte! — Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic. — Po volitvi v V. kuriji. — Zmes. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva. — Listnica upravištva.

Ob štiridesetletnici.

Z današnjo številko končuje naš list svoje štirideseto leto. Res lepa starost za slovenski list. Ta lepa starost je pa tudi najboljše izpričevalo za naš list, da je, upoštevaje razmere in potrebe časa, hodil vedno po pravem potu. Ko bi ne hodil „Učiteljski Tovariš“ po potu, katerega so mu začrtale potrebe časa, bi ga že davno več ne bilo med živimi. Ni naš namen, razpravljati danes, kaj je storil naš list v teh štiridesetih letih za šolo in učiteljstvo dobrega in koristnega, povdarjamo le ob njega štiridesetletnici, da, ko bi danes takega lista ne imeli, bi ga morali pa ustanoviti, če bi ne bilo že prepozno.

Če se ozremo nekoliko v zgodovino „Učiteljskega Tovariša“, zapazimo, da je izvrševal svoj program vedno po potrebah časa. V prvi dobi svojega obstanka se je boril naš list le za narodno šolstvo, kakoršno si je želela tedanja konkordatska doba, puščal je pa popolnoma v nemar izboljšanje gmotnega stanja učiteljstva. Zato je imel pa tudi nad polovico naročnikov — duhovnikov, a prav malo učiteljev.

Pozneje je razširil „Učiteljski Tovariš“ svoj program v toliko, da se ni potoval izključno le za šolstvo, kakoršno so si želeli duhovski krogi, ampak se je postavil na stališče novega šolskega zakona. S tem korakom je izgubil „U. T.“ simpatije duhovnikov, pridobil je pa zato več naročnikov med učiteljstvom.

Leta 1896. se je pa postavil „U. T.“ izključno le na učiteljsko stališče, ne oziraje se na druge stanove. To je bil najvažnejši prevrat v Tovariševem življenju. Duhovščina ga je zapustila popolnoma in skoraj bi bilo kmalo po njem, da se ni začelo učiteljstvo ob enajsti uri zavedati. S „Tovarišem“ bi padla takrat pri nas svobodna šola in z njo svobodoljubno in napredno učiteljstvo. Svobodna šola in svobodno, dostojno plačano učiteljstvo, je „Tovarišev“ program ob njega štiridesetletnici. S tem programom zremo danes zaupno v bodočnost, ker smo prepričani, da le na podstavi tega programa nam bodo nastopili srenejši in boljši časi.

Zato pričakujemo, da se bo vse napredno učiteljstvo še tesneje oklenilo našega lista, ter ga podpiralo gmotno in duševno. Pred vsem potrebujemo gmotne podpore, zato nujno prosimo vse one gg. naročnike, ki so z naročnino še zaostali, da jo čim prej dopolnijo.

Hkrati prosimo tudi, da blagovolijo naročniki tudi naročnino za prihodnje leto čim prej poslati, ker le tako nam je mogoče v upravištvu in pri razpošiljanju lista vzdržati red. Pri vseh listih je navada, da se naročnina plačuje na prejšnji; naj se tudi naši cenjeni naročniki ravnajo po tem.

Svoje prijatelje prosimo, da „U. T.“ čim bolj razširjajo med učiteljstvom in ljudstvom. Vsak star naročnik nam pridobi vsaj enega novega. Svobodni šoli in svobodoljubnemu učiteljstvu nasprotno časopisje se razširja vedno bolj, zato je vsakega naprednega učitelja sveta dolžnost, da razširja naš list in tudi druge novi šoli prijazne časopise. Torej le vsak na delo, komur je mar boljša bodočnost našega stanu!

„Slomškarji“, čujte!

„Slovenski Učitelj“, glasilo „Slomškarjev“ in „Slomškaric“, piše v svoji 23. številki: „Duhovniške nadvlade nočemo. To trdijo naši nasprotniki, ker nam hočejo izpodmakniti tla med učiteljstvom. Mnogo jih je, ki tem lažnjivim trditvam verjamejo, mnogo jih je pa takih, ki poznajo nas in one, pa jim ne verjamejo“.

Res lepe besede za kaline in omahljivce, katere hočejo s to sladko vabo pridobiti za-se. Kdor pa bere druge klerikalne liste (Slovenec, Slovenski List, Domoljub, Slovenski Gospodar, Primorski List, Gorica itd.) ter paznim očesom zasleduje v njih razne psovke in napade na učiteljstvo in novo šolo, se ne bo vsedel na te klerikalne limanice. Ni mu treba biti posebno prebrisan, da bi takoj ne izpoznal, kakšen namen imajo klerikalci z učiteljstvom in šolo. Najrajše bi takoj danes spravili vse posvetno učiteljstvo s pozorišča ter jih namestili z redovniki in redovnicami.

Redovne šole so že od nekdaj ideal klerikalcev. Naši domači klerikalci sicer ne izdajo kar naravnost tega „zvitarskega“ namena, ker se boje, da bi jim utegnili škodovati, če bi bili preveč odkriti, zato se večkrat tudi potuhnejo ter hlinijo učiteljstvu, češ, „duhovniške nadvlade nočemo“. Verjemi jim, kdor je gluhi in slepi! Današnji dopis s Kranjskega in pa notica v „Vestniku“ pod zaglavjem „Nekaj za Slomškarje“ kažeta jasno, kako hud trn v peti je učiteljstvo klerikalcem.

Kar naravnost pa je izdal namen klerikalcev „Novi List“ iz Trsta. To klerikalno glasilo je priobčilo dne

24. listopada letos tak pamflet na učiteljstvo in novo šolo, da mora taka pisava tudi prvaku „Slomškarjev“ odpreti oči — če ni že popolnoma slep — kako mislijo klerikalci o učiteljstvu in novi šoli.

Torej „Slomškarji“ in „Slomškarice“, čujte, berite in strmite!:

„Novi List“ piše: „Učiteljstvo — résen stan. (Napisal neučitelj in — vendar učitelj!)*“ Ako trdim, da je učiteljstvo résen stan, menim, da s tem nikomur ne storim krivice. Pač pa se utegnem zameriti na to ali ono stran s tem, kar hočem v nastopnem spregovoriti o učiteljstvu in njega zastopnikih.

In kaj je, kar hočem povedati?

To-le: dobra polovica naših učiteljev ne zasluži tega imena v pravem pomenu besede, kar ni v čast in ponos temu resnemu stanu.

In to trditev hočem takoj tudi utemeljiti in jo podkrepiti s tehtnimi dokazi.

Dokler je bil naš šolski pouk izročen duhovskemu stanu, često pa redovnikom, rohnelo se je proti tem učiteljem, da so prestrogi, preneuki, a v splošnem prekonservativni. V tem pogledu se morda to strinja, v pogledu strogosti, kar mi je znano, so bili učenci nemalokrat neusmiljeno pretepani po kakem strastnem učitelju. Dogajale so se v tem pogledu nemalokrat stvari, pri katerih bi bil smel govoriti kazenski zakon o jstro besedo.

In vendar je resnica, da je baš v tej dobi nastala prislovica „šiba novo mašo poje“. V današnjem pomenu ljudske vzgoje je ta pregovor nekako primitiven, ker po nazorih našega časa to pač ni nič posebnega, ako kdo samo — novo mašo poje. Toda iz tedanje šole so izšli tudi drugi znameniti možje slovenski možje, pred katerimi bi smela naša doba narediti globok poklon in to sta storila brezovka in „kanarček“ („španski les“) patrov frančiškanov.

No prišel je čas, ko se je redovnikom iztrgal iz rok šolski pouk ter ga izročil lajikom v kratkem jopiču. Menili bi, da postane potem v marsičem bolje ter da bode tudi „kulturni napredek“ zadobil drugo lice. Toda naravnost rečeno napredek je vsled nove naredbe tičal v tem, da je več ljudi možkega spola dobilo svoj stalni kruhek, a dežela in država je dobila izdatno breme na stroških za vzdrževanje novih učnih učiteljskih močij.

A sedaj si oglejmo te nove učne moči od bliže, za katere narodi potrošijo tako ogromnih svot, a katere svote so še vedno premajhne, ako se upošteva potrebe, ki jih ima novo učiteljstvo z ozirom na njega domačnost itd., a se s temi potrebami primerjajo priproste potrebe redovnikov, katerim je n. pr. zadostovala ena kuta za leta in leta in ni bilo treba jemati ozira na „vnanjost“ učitelja.

Kaki so povprečno naši novodobni učitelji?

V svojem 19. letu ostavi učiteljšče in potem je „zrel“ za učitelja, — torej pravcati otrok med otroci! Pa mi povej, čitatelj, koliko spoštovanja zamorejo imeti otroci pred tako mladim učiteljem? Prav malo, a ga tudi zares malokdaj imajo. Resnica je temveč, da s takim učiteljem učenca norce brijejo ter se ne brigajo za njegove opomine, katere često ne smatrajo niti resnim. Gorje pa ubogemu učitelju-mladeniču, ako bi se drznil dati ukor učenca, ali ga celo kaznovati! Tu leti toče in dežja na reveža od strani starišev! No nemalokratov po-

učujejo taki učitelji otroke v „boljših hišah“ za kak novič odškodnine, kajti težko se izhaja ob bori plačici učitelja začetnika.

Ako se pregreši učitelj v kakem oziru, v nevarnosti je njegov „postranski zaslužek“. Ali ni ob takih in enakih razmerah učitelj pravcati „parija“ učencev in njihovih roditeljev, cele javnosti svojega okraja? No, in učiteljski stan gotovo ne žanje lovrik od takih prepogostih slučajev!

Pa to še ni najslabša stran učiteljstva. — Ozrimo se po drugi „kvalifikaciji“ večine učiteljev. Povprečno gre govorica, da so učitelji (sit viena verbo!) — „lumpje“, t. j. pijanci, ponočnjaki, babjeki in kar je takega več. In ta govorica ni tako neopravičena. Učitelj, ki je vsled prirojene človeške slabosti zabredel recimo v slabo družino, česar ob svojih stanovskih ozirih često ne more drugega nego postati pijanec in ponočnjak. Koliko sicer dobrih učnih močij vidimo poginiti na tej strasti. Znani so mi slučajji, ko so učitelja našli pijanega, spečega za kakim plotom, ko bi imel iti poučevati v šolo, ali vsaj je bil zaklenjen doma v svoji sobi med tem, ko je „razred“ čakal nanj.

Resnično je, da je tem razmeram mnogo krivo to, ker imajo učitelji mnogokrat preveč prostega časa, kajti da bi se učitelj posvetil kakemu idealnemu poslu v korist narodne blaginje ali prosvete v svojih prostih urah, to je pač težko zahtevati, — istina pa je tudi, da taki učitelji niso v čast svojemu stanu. Zdaj pa si vzemimo resnost in vzvišenost učiteljskega stanu, za kateri bi moral vsak učitelj žareti z vsem idejalnim žarom svoje duše, in pa take zastopnike tega stanu! Ali je možno misliti, da izvršuje tako učiteljstvo vestno svoje dolžnosti? Nikakor! V takem učiteljstvu se zaplodi vsled zadolževanja itd. beda in ž njo demoralizacija, ki rodi učiteljske rodbine, na katere zasmehom kaže sleherni občan. Ali kaj še posamezni člani učiteljstva! Tu je žalostnih, pomilovanja vrednih eksemplarov, ki končujejo svoje življenje v obupu in — bolnišnicah.

Ni potem čudo, ako se učiteljstvo često pritožuje čez premajhno plačo.

Bože! Ako bi se hotelo samo vse dolgove in druge „lepe“ obveznosti učiteljev poravnati, trebalo bi vzeti v roke par milijonov! Učitelj vzgajaj in redi mnogoštevilno deco, ženo itd. a to vse iz svoje plačice, res ni čuda, da se tožbe za povišanje plače v enomer množijo, kar vsega ni bilo treba pri — **redovnikih**. (Sic! Uredn.)

No in potem tudi ni čuda, ako učiteljstvo v sedanji obliki napravlja slab in baš nasproten utis na one, ki bi se sicer radi potegnili za njega dobro, a naposled je še najmanjše čudo, ako postane veliko število učiteljev v svoji stiski in bedi — **renegatov** in **narodnih neznačajnežev**, kakoršni so se jeli baš v zadnjem času ponavljati v slovenskem učiteljstvu iz narodno-naprednega tabora, katera firma je baš nekako primerno zavetje za bankerotirane kolege. Le poglejmo v vrste narodno-naprednih učiteljev! Morda je ni izjeme med njimi, ki bi ne bila zapadla demoralizaciji vsled gori označenih razmer.

Resnično, ako se gre stvari na nje politično dno, morali bi spoznati, da baš oni najmerodajnejši faktorji, ki so poskrbeli za lajike v učiteljstvu, so dobro znali, kam pride med avstrijskimi Slovani po teh zastopnikih učiteljstvo; — znali so, da mora obvezeti demolarizacija polagoma ves učiteljski stan, a kot takega ga ima potem nemška propaganda ondi, kjer ga je hotela imeti; pri-

*) Torej duhovnik, oziroma redovnik.

pravljenega, izročiti slovensko deco nenasitnemu germanskemu žrelu.

Na vse to kažejo jako sumljiva znamenja v „Učiteljskem Tovarišu“. Ta list naprednih učiteljev je pisan že popolnoma v duhu prusaškega „Schule und Haus“ in skoro da v duhu — Schulvereinskem. Ako pristaši te stranke pravijo: „bodimo mednarodni!“ ali da pozdravljajo v svoji sredi strastnega germanofila Peerza in druge take stvari, potem vemo, kam pes taco moli, potem vemo, da imamo v onih ljudeh, ki bi morali biti glavna narodna opora naše mladine, najnevarniše narodne izdajice. A v očigled tej nevarnosti moramo trpečim srcem vzdikniti: tudi to je še moralo priti čez naš ubogi narod in srčno želeli si moramo nazaj zopet časov z redovniškim učiteljstvom, ki vsaj ni vzgajalo nar. mladine za tujce.“

Ta pamflet objavljamo danes brez komentara; tega bomo pisali po novem letu.

Kdor ima torej le trohico učiteljske časti v sebi, se mora z gnjevom obrniti od klerikalcev ter se ogibati njihovih „Slomškovih zvez“ in prav tako tudi glasila te klerikalne pastí.

Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic.

Kdor le količkaj opazuje naše delovanje, mora pač priznati, da smo v kratkem času jako napredovali. Še v nedavni dobi smo bili prezirani in od vsakoga strahovani. Nikdo nas ni ščitil, a vsakdo je od nas zahteval največje vlnudnosti, skromnosti in ponižnosti. Če nas je kedo udaril po enem licu, naj bi mu ponudili še drugo, a Bog ne daj, da bi se kedo pokazal moža. Po njem je bilo, ker je preiskava vselej izkopala nekaj, „was sich für den Lehrer nicht ziemt“. Kolikim tovarišem so se tem načinom odjedle petletnice!

Prišla je doba peticij, katere so razne deputacije izročale strogim našim gg. nadzornikom in drugim oblastnikom v dobrohotni pregled z dostavkom: „A, gospod, ne naša, ampak Vaša volja se naj zgodi“. In če je tak gospod blagovolil izpregovoriti par prijaznih besedij, ali če je celo roke stisnil članom deputacije, bil je vesel ves Izrael.

A danes nastopa isto učiteljstvo odločno, da se popolnoma otrese svojega hlapčevanja. Danes tirja važnosti svojega stanu primernih pravic. Danes kaže, da je i ono živ del človeške družbe, ki ne pusti, da se preko njega preide na dnevni red. Danes je tisto tlačeno učiteljstvo najgorečnejši zagovornik človeških pravic, osobito pa zagovornik občne prosvete. Danes si upa to zatirano učiteljstvo izreči, kateri kandidati za državni zbor mu ugajajo, kateri ne, upa si te kandidate interpelirati, da, predrzne si celo učitelja kandidovati za državni zbor.

Kolika izpremema v kratki dobi tridesetih let!

A nismo še na vrhuncu, in nitita postojanka nam ni še povsem zajamčena. Ne smemo si še oddahnuti, ne smemo še mirovati in odložiti orožja, ker nasprotniki nam rastejo, ko gobe po dežju. Mnogo je zavidnežev, ki bi nas radi strmoglavili na prejšnje naše stališče. Z denunciacijami in sumničenji delujejo zoper naše prvoboritelje, držeč se gesla: „Udaril bom pastirja in čreda se bo razkropila“. In kakor nam kažejo izgledi iz drugih pokrajin, tudi oblastnije niso preveč naklonjene našim voditeljem.

Vsled tega je treba, da se združimo tesneje, da stojimo kakor skala trdno vsi za enega, eden za vse. Le če bo za vsakim našim voditeljem stala truma enakomislečih tovarišev, le tedaj bomo dovolj močni. — Še je mnogo tovarišev in tovarišic, ki le od daleč opazujejo naše bojevanje, ali pa se za isto celo ne zmenijo, češ, če bo kaj dobička, ga bodem itak deležen, izgubiti pa ne morem ničesar, če se za nič ne brigam. Vse te moramo skušati privedi v naše kolo, vse te moramo navdahniti z živo stanovsko zavestjo.

Tega pa s sedanjo našo organizacijo vsaj na slovenskem Štajerju ne moremo kmalo doseči. Naša majhna okrajna društva so sicer že mnogo storila za razvoj naše stanovske zavesti, za naš ugled in za našo nadaljno naobrazbo, a združiti nas v enotno postopanje za skupnimi smotri, pa vendar ne morejo.

„Zveza jugosl. uč. dr.“ in pa „Lehrerbund“ sta pa preveliki organizaciji, da bi se mogli veliko brigati za specifično naše razmere. Pri nas mora se z ozirom na narodnost drugače postopati, kakor pri „Lehrerbundu“ in z ozirom na deželo zopet drugače, kakor pri „Zavezi“. Vrhutega moreta ti zvezi zborovati le v večjih krajih in le malo učiteljev more redno srkatina vdušenje velikih učiteljskih zborov.

Nam je na vsak način potrebna „Zveza slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“, ki se bo vsled sklepa društvenih predsednikov, oziroma zaupnikov, storjenega v Celji 11. m. m., v kratkem osnovala.

Ta „Zveza“ pohitela bo lahko v vsak kraj, da je le ob železnici, povsod bo lahko navduševala tovariše in tovarišice za sveto našo stvar. Ona bo naše zadremance poiskala takorekoč v njih brlogih ter jih potegnila na solnce, da se jim bo videla vsaj barva. Ona bo našim klevetnikom zamašila usta in ne bodo nam mogli več očitati narodnega izdajstva. Na njenih shodih razmotrivale se bodo šolske in stanovske stvari po naših razmerah in lahko se nam bo združiti v enotnem postopanju. Šola, kakor naš stan, bosta s tem le pridobila.

K njenim zborom bomo lahko klicali tako imenovane šolske prijatelje, tam jim bomo lahko povedali, kaj od njih želimo in tam bomo tudi izvedeli, česa se nam je od njih nadejati. Pri takih shodih padlo bo sto in sto klenih zrn, ki bodo obrodila obilno žlahtnega sadu nam in narodu našemu.

„Zavezi jugosl. uč. dr.“, kakor tudi „Lehrerbundu“ pa naša „Zveza“ ne more biti v kvar, ona jima bo delo le olajšala, ker jima bo privedla veliko množico zavednih bojnikov.

Dal Bog, da se ta „Zveza“ kmalo oživi in nam uresniči naše nade!

Ko izide osnutek njenih pravil v „Tovarišu“, sezimo tovariši in tovarišice urno po njem, da s svojim sodelovanjem ustvarimo kolikor mogoče zdrav in čil organizem, ki bo nam v veselje in ponos, nasprotnikom šole in učiteljstva pa v strah! Na zdar!

Po volitvi v V. kuriji.

Letos smo stopili učitelji prvič v volilno borbo. Če upoštevamo razmere naše dežele, v katerih se nahaja naše še zelo nezavedno ljudstvo, moramo pač priznati, da je v teh razmerah dobil naš kandidat g. L. Jelenc prav

lepo število glasov in sicer okroglo število 12000. Vse te glasove je pa dobil g. Jelenec brez pritiska, brez vsake najmanjše agitacije. Povedali pa smo že v zadnji številki, da si nikdar nismo domišljali, da bi g. Jelenec že letos prodril, zakaj za zmago bi morala vzeti narodno-napredna stranka najmanj 20.000 gld. v roke. Teh pa narodno-napredna stranka nima, ker nima na razpolago ne katoliškega, ne potresnega sklada in tudi nobene ustanove. Vse to so pa imeli klerikalci in poleg tega še nebesa, pekel, prižnice, spovednice itd. Narodno-napredna stranka je stopila v volilno vrvenje z golo roko, samo s prepričevalno besedo. Na shodih ni napajala volilcev, ni kupovala glasov in tudi ni sleparila z glasovnicami, ampak je le poučevala ljudstvo ter na vsakem shodu toplo priporočala našega kandidata. Zato bi delal vsakdo stranki veliko krivico, kdor bi trdil, da je stranka premalo storila za g. L. Jelenca in komur so natančno znane razmere v naši deželi, ta vé takoj, da se je storilo za g. Jelenca vse, kar je bilo sploh mogoče storiti.

Nekaj smo pa le dosegli s to volitvijo. Poučili smo se, da je treba v začetnem delu nadaljevati ter poučevati ljudstvo pri vsaki priliki, da so le v narodno-napredni stranki njegovi pravi, odkriti prijatelji. Dokler ljudstvo ne pride do tega spoznanja, toliko časa bo vedno zmagoval klerikalni kandidat. Klerikalci so kar pijani te zmage, ko vendar niso nič pridobili, ampak z velikimi žrtvami obdržali mandat, ki je bil najmočnejša klerikalna trdnjava. Pa čeprav se klerikalna stranka danes veseli te zmage, trdimo z gotovostjo, da slabi nasledki te zmage za klerikalno stranko ne bodo izostali. „Novice“ pišejo:

„Zmago v splošnem volilnem razredu pa bo katoliško-narodna stranka drago plačala. Ne mislimo tu na denarne žrtve, katere si je naložila katoliško-narodna stranka, in katere morajo biti z ozirom na razsežno agitacijo uprav kolosalne, kar je sicer ob sebi umevno, nego v mislih imamo moralne posledice, ki jih bo imel način agitacije za duhovščino.

Mi smo bili vedno pri tistih, ki so zastopali mnenje, da gre duhovščini v vodstvu slovenskega naroda odlično mesto. Nikdar nismo duhovščine podili iz političnega življenja, nikdar nismo zahtevali, naj se duhovščina ne udeležuje političnih bojev. Tudi danes stojimo na tem stališču in priznamo odkrito, da je duhovnik ravno tako državlján, kakor vsaki drugi človek, da ima prav tiste politične in državljanske pravice, kakor vsak in da zato sme tudi politično agitirati, kolikor hoče.

Ravno tako pa smo bili vedno prepričanja, da cerkev ni pravi prostor za politično agitacijo. Duhovnik ima mej svojimi farani dovolj osebnega vpliva in vedno toliko veljave, da mu ni treba politike vlačiti v cerkev, v spovednico, k izpraševanju, da mu ni treba cerkvenih reči umešavati v politiko, in da mu ni treba s cerkveno avtoriteto nastopati v političnih bojih.

To pa se je letos zgodilo in sicer še v veliko večji meri kakor poprej. Naš namen ni, pisati rekriminacij, le kot kronisti naj zabeležimo, da je postopanje enega dela duhovščine povzročilo silno pohujšanje, in da si je duhovščina, ki mora vendar živeti med ljudstvom in z ljudstvom, s svojo letošnjo agitacijo nakopala velikansko sovraštvo. Mi to iskreno obžalujemo. Po našem skromnem mnenju je to slaba tolažba, ako pravi duhovščina, da si je nakopala sovraštvo samo tistih ljudi, ki jej v političnih zadevah itak niso hoteli slediti, in ki so tudi pri volitvah stali v boju proti njej, oziroma proti njenemu kandidatu.

To je sicer resnično, ali če so ti ljudje stali tudi proti duhovščini, je niso sovražili nego le nasprotovali njenim političnim težnjam. Zdaj pa se je, ker pritisk vedno provzroči protipritisk, to nasprotstvo v mnogih krajih prelevilo v sovraštvo in psihologično naravno je, da se pri strastnejših raztegne sovraštvo do duhovščine tudi na cerkev in na vero.

Zmagal je pač dr. Šusteršič, ali trpela bo po tej zmagi le cerkev in religioznost, in to je tako velika škoda, da je uspeh pri volitvi ne odtehta.“

Zmes.

XXII.

Po vsem Slovenskem besni volilni boj s tako silo, kakor bi hoteli našo zemljo vreči iz tečajev. Kdor ne trobi v klerikalni rog, je brezverec. „Soča“ piše imenitno: „Vera je svetinja, ki se ne sme vlačiti po blatu vsakdanjega življenja, zlasti svetinja je to, ki se, kakor vse, tudi oblati, če se po prahu vlačí. Žalibog, da se pri nas godi, in da je nam nasprotna stranka vero postavila za neko agitacijsko orodje. Kakor vi rabite motiko pri kopanju, tako rabijo klerikalci vero za motiko pri svojih posvetnih agitacijah. Pri nas se sveta vera pomeša z vsako posvetno zadevo, in skoraj je ni stvari, katere bi prečastiti duhovniki ne znali zasukati na tisto stran, kjer je vera v nevarnosti. Če kje kihne kaka farovška kuharica — je vera v nevarnosti; če gospoda prosiš, da naj ne pije preveč — je vera v nevarnosti; če ga prosiš, da naj se na pohujšljivi način ne peča z drugim spolom — je vera v nevarnosti . . .“ „Agitacija, to je pravzaprav duhovska služba naših duhovnikov, v agitacijo so privlekli že svete zakramente, in ni še dolgo, da smo z grozo začuli besede: Če ne boš z nami, ti bom mesto sv. obhajila ob smrtni uri prinesel — šmirnico! . . .“

Da se „Gorica“ in „Prim. list“ prav pogosto zaganjata v učiteljstvo, to zahteva njiju program, kakor enako store „Slovenec“, „Slovenski list“ in „Slovenski Gospodar“. Povsod se je izdala parola: volilna vojska — sveta vojska! „Slovenski Gospodar“ in „Primorski list“ (par nobile fratrum) se sklicujeta celo na škofa Slomškega, pozabijo pa, da je Slomšek to pisal takrat, ko je volilna pravica prišla v naši državi na dan. V svoji hudobiji pa še zamolčijo sledeče Slomšekove besede: „Pa še eno besedo imam vam povedati, krščanski možje in gospodarji, ne toliko kakor vaš škof, temuč kakor vaš stari prijatelj“. — „Slovenec“ (od 1. grudnia 1900) piše: „Goriški učitelji vedno tarnajo, da nimajo dohodkov, sedaj pa imajo kar naenkrat denarja za agitacijo“.

Tovariši! Uvažujte, kako nesramno so napadali in še napadajo klerikalci našega vrlega učiteljskega kandidata gosp. L. Jelenca, kateri jim je „najbolj žalosten“, „tumpast“, „domišljav“, „strahopezljiv“ itd. kandidat, kateri ne zna dolgo govoriti in ima torej le „govorčke“. Ali ni to perfidnost, brezstidnost?! Škoda, da nima kake telesne hibe, sive brade ali rdečih las, gotovo bi mu to golobradi hujskači in za ušesi še mokri kaplančki oponašali.

In sedaj sem prišel srečno do brbljavega Kosija, ki v svoji domišljavosti mejajoči skoraj na „Grössenwahn“ hoče poučevati mene in moje vnete somišljenike. A zanj prav malo besedi. Vprašam ga, če je v Mariboru na letošnjem „Zavezinem“ zborovanju dovolj glasno slišal

klice: „škofova župa?“ Ime dotične osebe, od katere imam resnično poročilo, lahko zve v uredništvu, ako plača 100 kron za učiteljski konvikt, in potem mu bode dotična oseba v brk povedala, da je zelo nehvaležno delo zamorca prati. Resničen umen kletár toči le čisto vino. Hvaležno pa priznavamo njegovo izvanredno požrtvovalnost, s katere se na tako nesebičen način gmotno žrtvuje za prospeh našega mladinskega slovstva. Živili! In s tem basta!

Bivši slovenjebistriški kaplan g. M. Osenjak je objavil izjavo, ki je sila zanimiva. Nemčurski kaplan Bratkovič je knez. ordinarijatu izjavil, da ga ni tožil in vendar je tožil duhovnik duhovnika po protestantu dru. Mravlagu, ki je zagrizen nasprotnik Slovencev. Duhovnikom pa pravi: „Prečastitim in častitim gospodom sobratom, kateri me že mesece obrekujejo in opravljajo, se pa na tem mestu za njih krščansko(?) delo zahvaljujem.“ Ej, to je hud poper!

„Slovenski Gospodar“ in sestrice „Südsteirische Post“ — dve pristni ogledali štajerske duhovščine slovenske — na široko popisujeta vsak korak škofa Napotnika, prvega slovenskega pesnika dra. Franca Prešerna pa ob stoletnici odpravita s par vrsticami. „Süd. Post“ pa piše med drugim: „Die meiste Zeit verlebte er jedoch als Advokat in Krainburg“, kjer še dve leti ni bival. Ali ni to klasična omika urednika?? In taki ljudje hočejo imeti patent do vse izobrazbe, hočejo vse vedeti in hočejo biti tudi naši politični voditelji? Kdaj bodo Slovencem pač vremena se zjasnila? Kakor v posmeh pa je prinesel imenovani list v isti številki prilogo bedastega lista „Der Spassvogel“. Ali ni to špas??

Rešetar.

Dostavek uredništva: Klerikalci iščejo „Rešesarja“ po vseh kotih naše domovine. Kdor se zameri klerikalcem, pa ga razupijejo, da je „Rešetar“. Tako so storili z g. K. P. s Štajerskega, z g. L. J. s Kranjskega in zdaj ga pa iščejo v Gornjemgradu. Povemo jim, da je ves trud zaman, ker „Rešetarja“ v eni sami osebi ne bodo našli. Sicer pa to tudi sami dobro vedo, kar lahko vsakdo takoj izpozna iz raznovrstne vsebine, ali kaj to njim! Kajneda: Namen posvečuje sredstva.

D o p i s i.

Kranjsko.

Krščanska pravica fin de siecle. Med tem, ko brumni „Slovenec“ duhovnike pozivlje, da naj tudi leco porabljajo za agitacijo, kliče — zvest svojemu denunciatoričnemu poklicu — v spomin ukaz, po kojem je baje učitelju prepovedano, ob času volitev agitirati. Fej in pfui takemu krščanstvu! Namen je prozoren ko čisto steklo. Denuncirati in maščevati se, to je geslo. In taki bandi naj bi sledili! Takim ljudem pomagali, da pridejo na krmilo! Kaj je učiteljstvu pričakovati od gospodoželjstva pijane tolpe, ki kliče na pomoč oblastnije, kjerkoli čuti najmanjši migljaj prostosti? Vi gospoda klerikalna, leco, spovednico, zakramente za agitacijo, a učitelja z disciplinarno preiskavo, ako se je drznil klerikalni gospodi mešati štreno. Vera peša! Kdo jo diskritira? Ali se niste Vi gospodje napravili za deklo svojim političnim namenom? Vera peša! Iz cerkve ste napravili kramarijo, kjer prodajate svojo politično modrost. Najdražje, kar imamo, nam trga ta druhal iz srca s tem, da vporablja našo

svetinjo v svoje strankarske namene. Kako veljavo naj pripisujemo cerkvenim predpisom in verskim napravam, če se iste v politične namene zlorablja? Kaj bi gospoda rekla, ako bi učitelj šolske zamude, ubožne knjige in zvezke za ubožne učence vporabljal kot agitacijsko sredstvo. „Na vislice ž njim!“ A sami? Žalostno, da moramo „neverni liberalci“ ščititi vero, da ne postane krama, s katero se dela profit za lasten žep. Torej: Vi leco, a učitelju pa disciplinarno preiskavo na vrat! To je Vaša krščanska pravica fin de siecle. Človeku, kojemu je vera še sveta, mora vskipeti kri, ko gleda to razdirajoče počenjanje klerikalne druhal. Gospoda, ali ne vidite, da se mora človeku, ki tako postopanje gleda, zdeti vse humbug, kar učite? Humbug, napravljen z namenom, zagotoviti gotovi kasti nadvlado. Ako bi v dnu srca ne imeli vere, Vi, gospoda, bi jo nam že zdavno iz srca iztrgali. — Veruj Vam, kdor hoče, a ne sklicujte se več na svoje škofo in duhovnike; besede Vaše so hinavščina, dejanja so resnica. Kaj trdite to, čemur sami nasprotujete? In takim naj bi sledil napreden, svobodoljuben človek! Kdo bo tako nespameten, da bo sam sebi koval okove? Vendar v svoji domišljavosti ne mislite, da učitelj! Ako bi klerikalno glasilo ne pisalo nikdar drugega proti učiteljstvu, kakor omenjeni opomin, zadostovalo bi to za leta in leta, da se vsak učitelj upré klerikalnemu gospodarstvu, klerikalnim namenom. Ako se že sedaj upate kaj takega, kaj šele, kadar dobite krmilo v roke. Gospoda, ali ste slepi? Ali ne vidite, da Vam mora vsak razsoden človek hrbet obrniti? Da mora vsak mislec pobijati klerikalizem, naj se pokaže v talarju ali fraku? Vera peša! a grobokopi vere ste Vi, gospoda klerikalna. Kaj Vam pa je še sveto? Vaš opomin na ministrski ukaz bo marsikateremu učitelju, ki je doslej veroval Vašim sladkim besedam, odprl oči, da Vas v Vaši pravi podobi vidi. Nauk Vašega opomina je: slovenski učitelj upri se z vso silo klerikalizmu, zatiraj ga in voli vedno napredne svobodoljubne kandidate.

Goriško.

Poročilo o sejah deželnega in okrajnih šolskih svetov. V „Slov. Narodu“, v „Učit. Tovarišu“ in v drugih časopisih čitam sporadična poročila o rednih sejah c. kr. deželnega šolskega sveta v Ljubljani in o rednih sejah c. kr. okrajnih šolskih svetov. Baš tako čitam v časopisih poročila o ljubljanskem mestnem šolskem svetu in v poslednjem času tudi o sejah okrajnega šolskega sveta postojanskega in logaškega okraja. Sedaj je pa začel poročati ud goriškega c. kr. okrajnega šolskega sveta „Učiteljskemu Tovarišu“ o rednih sejah te korporacije. To je hvalevredno in dobro bi bilo, ako bi vsi učiteljski zastopniki na Slovenskem poročali vsaj v strokovne liste o sejah c. kr. okrajnih šolskih svetov.

Vsakega za šolo vnetega človeka, četudi ni učitelj, zanimajo taka poročila in jaz predlagam, naj bi tudi učiteljska zastopnika za tolminski in sežanski okraj posnemala onega iz goriškega okraja.

Ker pa v c. kr. deželnem šolskem svetu nimamo takega zastopnika, ki bi to utegnil storiti, prosim gosp. dr. Tumo, kot zastopnika deželnega odbora v c. kr. deželnem šolskem svetu, da nam on blagovoli o sejah c. kr. deželnega šolskega sveta poročati „Učiteljskemu Tovarišu“ ali pa „Soči“. Hvaležno mu bode vse učiteljstvo za to.

Nekoji se menda boje poročati v liste o sejah c. kr. okrajnih in deželnih šolskih svetov, češ, da je to „uradna tajnost“ — „Amtsgeheimnis“. To pa ni res, zakaj poroča naj se samo to, kar se sme poročati. — V nemškem strokovnem listu čitam: „Amtsgeheimnis im Bezirksschulrath. Das Gesetz verbietet nur die Veröffentlichung jener Angelegenheiten, durch deren Bekanntmachung öffentliche, dienstliche oder private Rücksichten verletzt werden“. — Gg. zastopniki na nogo in pišite!

Istra.

U Sv. Mateja, na Lucijin dan 1900.

„Tko za svetom plače, bez očiju ostaje“.

„Nar. poslovica.“

Dopisnik dopisa iz Istre pod naslovom „Učitelji i izbori u Istri“ plače — krokodilske roni suze. Siroticu srce boli, jer mu grči ljuti srce stisli i otimlju mozgu misli, kejeno su okrenute, oj onamo . . . Plače, jer se ne može obistiniti „duos litigantibus tertius gaudet — da uslied našeg razdora pobiedi treći, već se na suprot u celom našem taboru iz puna grla, iz pune duše od sjevera do juga, od iztoka do zapada Istre i po kvarnerskim otocima i dolom i gorom ori pučka pjesam:

„Živio naš Spinčić,
Živio ga Bog,
Izdajicam propast,
Nam će pomoć Bog!“

Da mu bar donjekar ublažim užasne boli, otarem suzu zalostnicu — a ujedno, da cienjenim čitateljem podam novi dokaz po komu će si oni stvoriti sliku stanja u Istri i prosuditi moći tko ima pravo, tko li krivo niže priobćujem u izvadku članak uvršten u listu „Naša Sloga“ pod naslovom „Učitelj-zlotvor“, koji glasi:

„U prvom početku narodnoga pokreta pridružilo se ono malo pučkih učitelja, što ih bijaše naših u Istri, dušom i tielom onaj šaćici svjetovnjaka i svećenika, koji bijahu na čelu tomu pokretu. Od tada stajalo je narodno naše učiteljstvo, hrvatsko i slovensko, vjerno i požrtvovno uz one muševce, koji su pripravnici sve žrtvovati za duševno i tjelesno dobro istarskoga patnika. Zavidna je našim narodnim dušmanom bratska sloga i iskrena ljubav, koja vlada između glavnih pokretača prosvjete u Istri, između našega čestitoga svećenstva i mukotrpnoga učiteljsva. Tu bratku slogu, tu ljubav uzajemno nastojali su dušmani naši krvni često pomutiti, ali im to do danas hvala Bogu i rodoljubnoj svijesti svećeničkih i učiteljskih krugova, nije pošlo za rukom. Kod nas nije moguće do sada pomisliti pravog narodnog svećenika ni čestitog narodnog učitelja, a da nebi obojica složno upregli sve svoje sile, da prosvjetle narod, da ga oslobode od duševnog i tjelesnog robstva, što mu ga danomice namiče i narivava nasilni susjed, jednako protivan, jednako pogibeljan jednomu i drugomu.“

U Istri vidjamo kod svakog narodnog poduzeća, kod svakog šole važnijeg javnog događaja, složna učitelja sa svećenikom, gdje snuju i smišljaju skupno, kako bi pomogli biednomu narodu i svomu stališu. Neima u Istri poštenoga narodnoga učitelja, koji bi se otegnuo ikakvomu trudu ikakvoj žrtvi, a da nebi pošao u borbu za prava naroda uz brata, prijatelja ili susjeda svećenika — u koliko mu to propiše njegova zvanja dopuščaju.

Radi toga i jest kod nas cienjeno i uvaženo narodno učiteljstvo, koje u mnogih krajevih prednjači u svemu,

što je plemenito i uzvišeno, svim ostalim slojevom pučanstva.

Pučki učitelj u mnogih mjestih Istre jest zapušćenom i zanemarenom narodu i učitelj i svećenik i vodja u duševnih i tjelesnih poslovih. Takovomu učitelju odan je narod poput djeteta, sluša ga i sledi kano ovca dobra pastira, a njegov glas je cienjen i uvaživan u svih narodnih krugovih.

Naše narodno učiteljstvo vrši rodoljubno i nesebično i u sadanjih državnih izborih svoje državljansko pravo na korist naroda iz kojega je poteklo. Ono se doduše ne može javno izdicati, koliko bi zaista htjelo, radi nesnosnih naših političkih odnošaja, ali ono će stalno i sada učiniti svuda svoju svetu dužnost.

To rodoljubno i požrtvovno nastojanje našeg učiteljstva na korist nevoljnog naroda, ona uzorna sloga i srdačna ljubav između učiteljstva i svećenstva bijaše zazorna učitelju zlotvoru, koji se je doklatio u Istru iz bratske zemlje, koja nam je već do sada dala četu odmetnika i izdajica, koji se nalaze u službi narodnih dušmana, kojim pomažu znalci kopati grob našem narodu.

Taj učitelj — zlotvor sije već par godina — odak je iz narodnog našeg kola skočio u talijanski tabor, sjeme razdora, sjeme nesloge i mržnje u strokovnom učiteljskom listu „Učiteljski Tovariš“ što no izlazi u Ljubljani.* Čestimi dopisi i viestim iz Istre nastoji razdražiti naše učiteljstvo proti svećenstvu, predstavljajući prve kano nieme robove nasilnog svećenstva ili po njegovu **popova zavodnika**.

Mi se njemu ne čudimo, jer ga poznamo u dno duše, jer znamo do radi iz mržnje i osvete. On, kao što je prije 8—10 godina radio oduševljeno ali strastveno za hrvatsvo Istre, tako radi danas strastveno i podlo za njezino talijanstvo. Ne čudimo se dakle njemu ni malo, jer je narodni odpadnik, jer je bacio v blato sve ono što mu za djačkih dana i prvih godina učiteljevanja bijaše najmilije na svijetu, ali se čudimo uredništvu onoga lista, koje bijaše nanj upozoreno, i koje bi moralo vjerovati više svemu hrvatsko-slovenskemu učiteljstvu Istre, nego li jednomu odpadniku narodnomu, jednomu beznačajniku.

Na zadnoj skupštini „Zaveze“ zaklinjao je uzoran učitelj Istre, predstavnik hrvatskih i slovenskih učitelja naše pokrajine svoje slovenske drugove, da ne mute sloge između učiteljstva i svećenstva Istre, da nam je ta sloga neobhodno potrebna, hoćemo li se izkopati iz klanca jadikovca jedni i drugi i sav naš narod u Istri, — a kad tamo glasilo slovenskoga učiteljstva u Kranjskoj otvara stupce učitelju odpadniku, koji neima ni ugleda ni poštovanja među ostalim našim učiteljstvom ni koliko je crna iza nokta.

Mi znamo vrlo dobro, da je biedno stanje našega učiteljstva, znademo, da mu se je danomice boriti za obstanak, da je sirotan patnik kano i nevoljni narod među kojim žive i radi, **ali samo bezdušni zlotvor može utvrditi, da je svemu tomu stanju krivo svećenstvo**, da ono sledi slipe stope popa zavodnika, da su naši narodni prvaci protivni zakonu o povećanju učiteljskih plaća, da su naši učitelji popovske prirepine itd. itd.“

„Dok je glava, bit će i kapa“ — veli rieč — pa dok bude dopisnika zloduha, do potrebe bit će i mene,

* Iz Istre imamo šest sotrudnikov.

Uredn.

jer pišem savjest mi je čista, ne proti učiteljem, no za istinu i pravo. Nu samo u slučaju, kad on ne bude praznom vrećom, pojedinim brašnom polazio u mlin; kad ne bude mlatio praznu, jurve davno omlačenu slamu.

Kao što duga združuje sve nebeske boje i u njoj je ponajljepše vidimo, tako i u gori navedenom članku vidimo na sve njegove do sada izašle dopise iz Istre vrlo liepi, temeljit, istinit, zasluženi i zaključni odgovor. Tko ima oči neka vidi, tko ima uši, neka sluša.*)

Božo Dubrović.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

„Ljubljansko učiteljsko društvo“ priredi v petek dne 28. grudnia t. l. ob polu 8. uri zvečer v mali dvorani „Narodnega doma“ na čast došlim društvenikom „Slovenske šolske Matice“ **zabavni večer** z nastopnim vzporedom:

1. Pozdrav predsednikov.
2. Predavanje gosp. primarija dr. V. Gregoriča „o zdravem stanovanju“.
3. Moški kvartet.
4. Ženski karakterji, predstavlja gospa Danilova.
5. Moški karakterji, predstavlja g. Mat. Žužek.
6. a) Risto Savin: „Poslednje pismo“, poje g. R. Vrabl. b) R. Vrabl: „Ptice“, poje g. R. Vrabl.
7. Komični prizor, predstavlja g. Danilo.
8. Čitanje berila v raznih dialektih.
9. a) Schubert: „Popotnik“, poje g. R. Vrabl. b) Davorin Jenko: „Lipa“, poje g. R. Vrabl.

Gostje dobro došli.

Občni zbor „Slovenske šolske Matice“ bo dne 29. t. m. Dnevni red glej v zadnji številki.

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta bo imelo svoj letošnji občni zbor dne 29. t. m. ob 8. uri zjutraj v pritličnih prostorih (na levo) v Narodnem domu. Na dnevnem redu je poročilo odbora o društvenem delovanju v tekočem letu, volitev odbora in nasveti.

K obilni vdeležbi vabi odbor.

Slovensko deželno učiteljsko društvo v Ljubljani bo imelo dne 29. t. m. ob polu 9. uri zjutraj, v pritličnih prostorih (na levo) Narodnega doma svoj občni zbor z običajnim dnevnim redom.

K obilni vdeležbi vabi odbor.

Jubilejska samopomoč. Dne 2. t. m. je umrl član „Samopomoči“ g. nadučitelj Stefan Kovačič pri sv. Marjeti ob Pesnici pri Mariboru. P. n. članom poslal bodem poštne položnice, da vplačajo za ta slučaj smrti, lahko pa tudi pri tej priliki pošljejo letnino za 1901 leto. Ig pri Ljubljani 9. grudnia 1900.

Fr. Ks. Trošt,
t. č. načelnik.

Štajersko.

Konjiško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 3. prosinca 1901 ob 10. dop. v slov. šoli v Konjicah po nastopnem vzporedu:

1. Petje.
2. Zapisnik.
3. Predsed. naznila.

*) Kakor istrski, oziroma hrvatski, tako trdijo tudi slovenski klerikalci, da smo napredni, svobodomiselní učitelji, ki smo zvesti pristaši naše dične „Zaveze“, narodni odpadniki. Istina je pa, da smo napredni slovenski učitelji tudi zvesti slovenski sinovi, čeprav smo v boju zoper mednarodni klerikalizem, tudi učitelji mednarodni, ker smo prepričani, da nam bo mogoče le na ta način paralelizovati klerikalne napade na napredno učiteljstvo in novo šolo. Prosimo, čitajte pazno današnji članek: „Slomskarji, čujte!“ Ali ni to, kar piše „Novi List“ najostudnejši pamflet na napredno slovensko učiteljstvo, karkoli smo jih do danes čitali v klerikalnih listih, katerim prištevamo tudi „Našo Slogo“.

Uredn.

4. Podavanje tov. Kožuha o prostoročnem risanju.
5. Poročilo tov. Černeja o zvezi južnoštaj. učitelj. društev.

6. Iz vprašalne skrinjice.

7. Slučajnosti.

Pevci i pevke se zbero že ob 9. v čitalnici k pevski vaji. Pelo se bode iz Moh. pesmarice II. del, str. 87. Na straži, str. 137. Kukavica, str. 138. Hišica očetova.

Slavnemu čitalniškemu odboru v Konjicah se izreka presrečna zahvala na uslugi, ki jo je storil učit. društvu, prepustivši mu sobo i pianino za društvene pevske vaje.

R. Jurko,
t. č. predsednik.

Učit. društvo za mariborsko okolico zboruje 3. dne meseca prosinca 1901 l. v okoliški šoli po sledečem vzporedu:

1. Zapisnik.
2. Dopisi.
3. Letno poročilo tajnikovo in blagajnikovo.
4. Volitev novega odbora.
5. Podavanje g. M. Lichtenwallnerja o lepem čitanju. Obilne vdeležbe pričakuje odbor.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek 3. dne meseca prosinca 1901 ob 10. uri predpoldne v Slov. Bistrici po nastopnem vzporedu:

1. Zapisnik o zadnjem zborovanju, dopisi in poročila.
2. Izjava pomislekov k sestavi pravil za osnovo „Zaveze slov. štajerskih učitejskih društev“.
3. Podavanje g. Jos. Kokla o navodnem petju v ljudski šoli.
4. Letno poročilo.
5. Poročilo blagajnika.
6. Volitev novega odbora.
7. Slučajnosti.

Glede na razpravo o važnih točkah dnevnega reda se pričakuje od vseh p. n. članov društva, da se tega zborovanja polnoštevilno vdeležijo.

Sabati,
t. č. predsednik.

Književnost in umetnost.

Skladni koledar za leto 1901. Cena 1 K. Založil Josip Petrič v Ljubljani.

Stenski koledar za l. 1901. Cena 20 h. Založil Jos. Petrič v Ljubljani. Oba koledarja toplo priporočamo šol. voditeljem za šolske pisarne.

Slovanska knjižnica. Urejuje in izdaja A. Gabršček. Vstajenje. Roman v treh delih. Napisal grof Lev Tolstoj. Drugi snopč. V Gorici 1900. Ta slavni roman ruskega pisatelja je preložen v vse kulturne jezike sveta, zato je tudi ta slovenski prevod dobrodošel. Priporočamo ga najtopleje.

Vestnik.

Iz c. kr. mestnega šolskega sveta ljubljanskega. Redna seja dne 23. listopada 1900 se je vršila sledeče:

Po otvoritvi je poročal zapisnikar o rešenem tekočem gradivu izza zadnje seje. Nato je prevzel besedo predsednik župan Hribar ter v daljšem izvajanju predlagal, da naj ljubljanske slovenske ljudske šole praznujejo Prešernovo stoletnico dne 3. grudnia t. l. z malo slavnostjo v šolskih prostorih ter s tem, da se jim da prosto. Predlog je bil soglasno sprejet. Dalje se je sklenilo, da imajo isti dan tudi nemške šole prosto. Predsednik je naznanil, da dne 12. grudnia na obeh slovenskih 5razrednicah ne bo pouka, ker se v šolskih poslopih vrši državnozborna volitev. Nato se je sklenilo c. kr. deželnemu šolskemu svetu priporočiti pomaknitev sedmih mestnih učiteljev, oziroma učiteljic, v prvi in šestih učiteljev v drugi plačilni razred.

Mestnemu učitelju Jakobu Dimniku se je pripoznala III. službeno starostna doklada.

Nato se je odobrilo 11 daljših točk obsežajoče službeno navodilo za šolske sluge na mestnih šolah. Predloži se tudi občinskemu svetu v potrditev.

Glede obeh mestnih obrtnih pripravljavnic se je sklenilo, da ima v prihodnje v I. a razredu odpasti pouk nemščine, ker učenci niti v slovenščini nimajo dosti izveženosti.

Dve prošnji za sprejem vnanih otrok na mestne šole sta se vslisali, jedna pa se je morala odkloniti.

C. kr. okr. šolski nadzornik profesor Levec je poročal o nadzoru II. mestnega otroškega vrtca. Poročilo se je enoglasno odobrilo, predlog za stalno namestitev suplentinje na otroškem vrtcu se je moral vsled že itak hudih bremen odkloniti; pač pa se bo mestnemu magistratu priporočilo, da izposluje za take suplentinje primerne nagrade.

V prostorih II. otr. vrtca se bodo izvršile nekatere preuredbe in naročilo se bode nekaj za deco potrebnih učil.

Prošnja „ljubl. učiteljskega društva“ za povišanje nagrade učiteljev, ki delujejo na obrtnih pripravljavnicah, se z ozirom na to, da sedanja nagrada odgovarja izrecnim postavnim določilom, odkloni.

Za božičnico obeh otroških vrtcev se sklene prositi mestni magistrat, da dovoli v to svrhu dvorano v „Mestnem domu“. Predsednik izjavlja, da bo dvorana na razpolago. Denar za božičnico se bo nemudoma nakazal.

Za nekega učitelja, ki vodi ročna dela, se sklene pri občinskem svetu zaprositi primerne remuneracije.

Nekaj za „Slomškarje“. Vodiški župnik je pri izpraševanju tamošnjega vrlega nadučitelja tako-le „priporočal“ ter „hvalil“ naš stan: „Pravil je, da hoče učitelj večjo plačo, ali pa ne bo več orgljaj. Če hočejo imeti še orgljanje, bo treba globočje seči v mošnjček. Če bo izvoljen Jelenc, bodo učiteljem spet povečane plače in to na račun zgolj kmečkih mošnjčkov. S posebnim patosom je poudarjal da za njegovo ženo ne bo treba „penziona“ plačevati in tudi za kuharico ne, „če ima prav velik trehuh“ (ipsissima verba). Kvasil je o grozno visokih pokojninah učiteljev, on pa bo dobil par krajcarčkov. Pridigoval jim je toliko časa, da je kmete do dobra razburil in jih pripravil za svoje proti šoli in učitelju naperjene nauke. Taki so klerikalni prijatelji šole in učiteljstva!

Kandidatje za državni zbor narodno-napredne stranke na Kranjskem so: za Ljubljano g. dr. Ivan Tavčar; za notranjska in gorenjska mesta in trge g. dr. Andrej Ferjančič in za dolenska mesta in trge g. notar Ivan Plantan. Le za-nje v boj! Vsi trije so vrli prijatelji nove šole in naprednega učiteljstva.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1182

Kranjsko.

o. šol. sv. Na dvorazrednici v Štrekljencu razpisano je drugo učno mesto s postavnimi dohodki in prostim stanovanjem v stalno oziroma začasno nameščenje in je prošnje do 31. grudnia 1900 pri c. kr. okr. šol. svetu v Črnomlju vlagati.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 10. grudnia 1900.

Parma.

Št. 1551

o. šol. sv. Na trirazredni ljudski šoli na Studencu je za stalno oddati izpraznjeno učno mesto s prejemki, ki so vrejeni po zakonu z dne 14. vel. travna 1898 drž. zak. št. 25. Prošnje je poslati po predpisnem službenem potu tukajšnjemu uradu do 10. prosinca 1901.

C. kr. okr. šol. svet Ljubljana, dne 13. grudnia 1900.

Št. 371

Štajersko.

o. šol. sv. Na dvorazredni ljudski šoli v Ščavniški dolini (Stainzthal) je nadučiteljska služba takoj namestiti.

Obeh deželnih jezikov zmožni prosivci naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti z domovinskim listom, z izpričevalom zrelostnega izpita in učne usposobljenosti do 28. grudnia t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu, pošta Radgonska.

Okrajni šolski svet v Gornjiradgoni, dne 30. listopada 1900.

Listnica uredništva:

Vsem somišljenikom vesele praznike in srečno novo leto!

Listnica upravnštva:

Dragi tovariši! Do 200 pisem poslal sem v zadnjih dneh do Vas tovarišev v razna sela, ter sem trkal, prosil, molil, se srdil in grozil — ako ne poravnate Svojih zastankov! Nič manj kot 4000 K palo bi v žep Uč. Tovarisa, ko bi se odzvali vsi ti razni dolžniki!

„Pa kako je moglo narasti toliko zastanka, toliko dolga? Čemu jim pa lista prej ne ustaviš?“ poreče kedo.

„Ja, vidite, tega Vi ne umete“, bi Vas skoraj zavrnil. Pred seboj imam troje pisem, ki bi bila skoraj vredna, da se objavijo — da vidi svet, v kaki bedi, v kakem siromaštvu živi še ta in oni naš tovariš!! „Razne nesreče, — obilna družina — teški porodi“, — „zlomil nogo“ — itd. — vrsti se vse v enem.

Ti tovariš tam na Gorenjskem, — zakaj ne prosiš podpore, zakaj ne zahtevaš predujme? Stori to!

V vseh teh listih pa se ponavlja prošnja: Prosim, ne ustavite mi lista, vsaj mi je skoro edino berilo, na katero res komaj čakam! Plačal bom vse, vsaj se mora vendar enkrat na bolje obrniti!“

Prosim Vas — ali naj tacim tovarišem list ustavim? — Jaz ga ne morem, zato odlašam dokler morem!

Sedaj pa skoro moram. Ker je moral „Tovariš“ plačati „Slov. uč. društvu“ v tekočem letu 1200 K, zato ima sam dolgove, katerih mu ni mogoče poravnati, ako se stroški ne uredijo. Uredili se pa bojo, ako poravnate Vi dolžniki Svoj dolg, ali pa da se Vam list ustavi in se tako tiskarniški in ekspedicijski stroški zmanjšajo.

Če Vam je torej na listu res kaj ležeče, tak se ob novem letu odzovite Svoji dolžnosti! Žrtvujte se!

Pa še eno nujno prošnjo imam do Vas vseh: Ali bi ne bilo mogoče, da urovnate Svoja plačila tako, da bote imeli naročnino poravnano v predplati? — Vsaj to navadno vsi listi zahtevajo! — „Tovariš“ pa apeluje le na Vašo stanovsko zavest!

Agitujte dalje, da postane vsaka naša tovarišica in vsak naš tovariš naročnik pa tudi plačnik „Tovarišev“. Delujte, da se številno naročnikov podvoji, potem bo lahko tudi „Tovariš“ ustrezal vsem zahtevam.

V nadi, da tem željam po možnosti ustrezete, želi Vam vesele praznike ter Vas toplo pozdravlja

Vaš

Ljubljana-Barje, 16. grudnia 1900.

Črnagoj.

V mojem založništvu je izšla Dimnikova:

Avstrijska zgodovina za ljudske šole.

Cena broširani knjigi 2 K, lično v platno vezani knjigi pa 2-60 K; po pošti 20 h več.

Hhratu priporočam p. i. učiteljstvu svojo bogato zalogo

šolskih zvezkov

šolskih potrebščin, raznovrstnega papirja itd.

S spoštovanjem

Jos. Petrič.

Ne zabite „Učiteljskega konvikta“!

„Učiteljski Tovarish“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarisa“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljate naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/3 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/5 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne še 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Jožef Pance. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska Miličeva tiskarnica v Ljubljani.